VALTIOVARAINMINISTERIÖ

22.11.2018

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 15.11.2018

HE 226/2018 vp Hallituksen esitys laeiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Valtiovarainministeriöön on keskitetty vuoden 2018 alusta viranomaisverkkojen ohjaus julkisen hallinnon osalta. Tässä roolissa valtiovarainministeriö haluaa korostaa nyt käsiteltävänä olevan esityksen tärkeyttä yhteiskunnan ja kansalaisten arjen turvallisuuden ylläpitämisessä sekä erilaisissa häiriötilanteissa yhteiskunnan toimivuudesta vastaavien toimijoiden viestinnän varmistamisessa myös tulevaisuudessa. Käsiteltävänä olevalla hallituksen esityksellä on tarkoitus mahdollistaa valtion johtamiseen ja turvallisuuteen, maanpuolustukseen, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen, pelastustoimintaan, meripelastustoimintaan, hätäkeskustoimintaan, maahanmuuttoon, sosiaali- ja terveydenhuollon päivystyspalveluun, raideliikenneturvallisuuteen tai väestönsuojeluun liittyvien tehtävien hoitamiseen nykyään käytettävän viranomaisradioverkko VIRVEn ja sen palveluiden korvaaminen uudella viranomaisten laajenevia viestintätarpeita vastaavalla VIRVE 2.0- palvelulla vuoteen 2025 mennessä.

Uuden, kaupallisten teleyritysten viestintäverkkoa hyödyntävän, palvelun mahdollistamiseksi esitetään sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 917/2014 (viestintäpalvelulaki) muutoksella säädettäväksi viranomaisviestintään liittyvän verkkopalvelun tarjoamisesta ja siihen liittyen viranomaisliittymien etuoikeuksista. Keskeistä esityksessä on, että viranomaisomaisviestintään liittyvän verkkopalvelun tarjoajan, eli kilpailutuksella valitun teleyrityksen, on varmistettava viestintäverkon ruuhkatilanteessa viranomaisliittymien käyttäjille viranomaisviestintäpalvelun saatavuus sekä palvelun välttämätön laatutaso. Julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain 10/2015 (turvallisuusverkkolaki) muutoksella esitetään säädettäväksi, kuinka ja millä laatuvaatimuksilla kyseistä palvelua tuotetaan ja tarjotaan käyttäjille. Uuden palvelun tuotanto toteutettaisiin soveltuvin osin turvallisuusverkkolain mukaisia palveluntuotantokäytäntöjä noudattaen.

Valtiovarainministeriö on osaltaan vastannut hallituksen esitystä edeltäneistä selvitystöistä. Nämä toteutettiin vuosina 2016-2018. Esiselvityksiin osallistettiin laajasti nykyisiä viranomaisverkon palvelujen käyttäjiä. Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen valmistelu on tehty yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Valtiovarainministeriö kannattaa ehdotettuja muutoksia viestintäpalvelulakiin sekä turvallisuusverkkolakiin.

Turvallisuusverkkolakiin ehdotetuilla muutoksilla säädettäisiin nykyisen viranomaisradioverkon, VIRVEn ja siinä tarjottavien viranomaisradioverkon tieto- ja viestintäteknisten palvelujen sekä uuden viranomaisviestintäpalvelun eli viranomaisten aikakriittisen laajakaistaisen matkaviestinnän tieto- ja viestintäteknisten palvelujen tuottamisesta turvallisuusverkkolain mukaisesti. VIRVE-verkkoa ja siinä tarjottavia palveluja sekä uutta, kaupallisia verkkoja hyödyntävää palvelua tuottaisi turvallisuusverkkolain mukaan Suomen valtion kokonaan omistama Suomen Erillisverkot Oy tai sen kokonaan omistama tytäryhtiö.

Esityksessä ehdotetaan, että valtion yhteisten tieto- ja viestintäteknisten palvelujen järjestämisestä annetun asetuksen 12 §:ssä säädetyt viranomaisradioverkkopalvelut eli VIRVE-palvelut olisivat jatkossa turvallisuusverkkolain mukaisia turvallisuusverkon palveluja, ja VIRVE-verkkoa ja -palveluja koskevat säännökset lisättäisiin turvallisuusverkkolakiin sekä sen nojalla annettuun asetukseen julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta. Merkittävin vaikutus olisi se, että VIRVE-palvelusta tulisi turvallisuusverkon käyttövelvoitteen piiriin kuuluville viranomaisille käyttövelvoitteen alainen palvelu niiltä osin kuin viranomainen hoitaa laissa käyttövelvoitteen piiriin kuuluvia tehtäviä, joihin liittyy korkean varautumisen tai turvallisuuden vaatimuksia.

Tehtyjen arvioiden perusteella VIRVE-palvelun korvaamisella uudella VIRVE 2.0-palvelulla olisi saavutettavissa tavoitetilassa nykytasoon verrattuna kustannussäästöjä. Säästöt muodostuisivat käyttäjille, koska yhdellä uudella viranomaisliittymällä, joka sisältää tällä esityksellä säädettävät etuoikeudet, voitaisiin korvata nykyiset VIRVE-liittymät sekä osa nykyään käytössä olevista kaupallisista mobiililiittymistä. Tavoitetilassa palvelutuotanto on järjestetty siten, että kaikki sen kulut pystytään kattamaan kerättävillä käyttäjämaksuilla, eikä nykymuotoisia hinta- ja alijäämätukia maksettaisi. Tarvittaessa nykyinen hinta- ja alijäämätuki siirrettäisiin suoraan käyttäjäviranomaisten kehyksiin, jolloin kaikilta käyttäjiltä, mukaan lukien muut kuin viranomaiskäyttäjät, voitaisiin periä liittymämaksut yhdenmukaisilla periaatteilla. Säästöjen saavuttamisen edellytyksenä on, että kilpailutuksessa teleyritykset pystyvät tarjoamaan uutta liittymää hinnalla, joka vastaa tai alittaa esiselvityksessä operaattoreilta saatuja arvioita.

Viranomaisviestintään liittyvän verkkopalvelun tarjoajan, eli kilpailutuksen voittaneen teleyrityksen, verkon maantieteellisen peiton laajentamisella arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen mahdollisuuksiin käyttää laajakaistapalveluita, koska laajennettua verkkoa voidaan hyödyntää myös kaupallisessa palveluntarjonnassa. Näin ollen, varsinkin kun uutta laajakaistaista viranomaisviestintäratkaisua valmistellaan teknologianeutraalista lähtökohdasta, esityksen sisältämän laajakaistaisen viranomaisviestintäratkaisun toteutuksella edistetään käytännössä myös 5G:n hyödyntämistä sekä parannetaan maaseudun, harvaanasuttujen alueiden ja saariston viestintäyhteyksiä.

Lainsäädäntöneuvos Eeva Lantto

Tietohallintoneuvos Timo Saastamoinen